

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІНИ КОНЦЕНТРАЦІЇ САЖІ У ВІДПРАЦЬОВАНИХ ГАЗАХ ДИЗЕЛЯ ПРИ ВИКОРИСТАННІ БІОДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА

У роботі представлено результати дослідження впливу на концентрацію сажі у відпрацьованих газах дизеля використання біодизельного палива та його сумішей з дизельним паливом. Визначено склад суміші при якому концентрація сажі у відпрацьованих газах є мінімальною.

Вступ. Зростання кількості автомобільного транспорту з двигунами внутрішнього згорання стало однією з причин погіршення екологічного стану навколишнього середовища. Тому питання щодо покращення екологічних показників двигунів автомобілів є актуальними. Одним із способів покращення екологічних показників дизелів є використання біодизельного палива.

Результати дослідження. Для визначення зміни концентрації сажі у відпрацьованих газах дизеля при використанні біодизельного палива використовувався дизель СМД-15. Дослідження проводилось при живленні дизеля дизельним і біодизельним паливами та їх сумішами (B25, B50, B75) при різному навантаженні на дизель.

Для визначення концентрації сажі у відпрацьованих газах вимірювались показники димності (натуральний показник ослаблення світлового потоку K та коефіцієнт ослаблення світлового потоку N) згідно вимог ДСТУ 4276:2004 [1]. У табл. 1 представлено результати експериментальних досліджень.

Таблиця 1 – Показники димності у відпрацьованих газах в залежності від виду палива та навантаження на дизель

№ п/п	Вид палива	Показники димності	Навантаження на дизель, кВт			
			0	10	20	30
1	Дизельне паливо	$N, \%$	9,9	14,5	30,2	48,6
		$K, м^{-1}$	0,24	0,36	0,84	1,55
2	Суміш B25	$N, \%$	6,5	9,1	24,4	46,5
		$K, м^{-1}$	0,16	0,22	0,65	1,45
3	Суміш B50	$N, \%$	4,8	8,6	21,6	45
		$K, м^{-1}$	0,11	0,21	0,57	1,39
4	Суміш B75	$N, \%$	5,1	9	21,8	45,3
		$K, м^{-1}$	0,12	0,22	0,57	1,4
5	Біодизельне паливо	$N, \%$	5,3	9,2	23,4	45,8
		$K, м^{-1}$	0,13	0,23	0,62	1,42

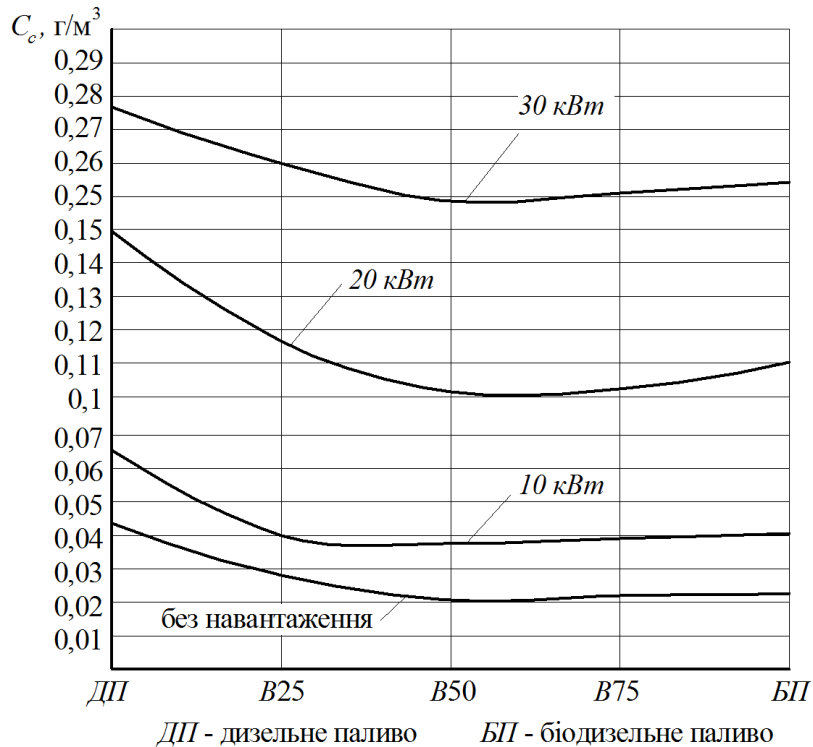
Для розрахунку концентрації сажі C_c у відпрацьованих газах використовувалась наступна залежність [2]:

$$C_c = 0,1786 \cdot K. \quad (1)$$

У табл. 2 представлено результати розрахунку концентрації сажі C_c у відпрацьованих газах в залежності від вмісту біодизельного палива в суміші та навантаження на дизель. Цю залежність також представлено у графічному вигляді (рис. 1). Як видно з табл. 2 та рис. 1, концентрація сажі C_c набуває мінімальних значень при використанні суміші дизельного та біодизельного палив із вмістом біодизельного палива від 50 до 75 %. Також ця залежність прослідковується при різних навантаженнях на дизель.

Таблиця 2 – Результати експериментальних досліджень

№ п/п	Вид палива	Показник	Навантаження на дизель, кВт			
			0	10	20	30
1	Дизельне паливо	Концентрація сажі $C_c, \text{г/м}^3$	0,0433	0,0652	0,1493	0,2764
2	Суміш B25		0,0278	0,0397	0,1162	0,2598
3	Суміш B50		0,0204	0,0373	0,1011	0,2483
4	Суміш B75		0,022	0,0391	0,1021	0,2506
5	Біодизельне паливо		0,0225	0,0403	0,1107	0,2544

Рис. 1 – Залежність концентрації сажі C_c у відпрацьованих газах від вмісту біодизельного палива в суміші та навантаження на дизель

Висновки. Результати дослідження показали, що зі збільшенням вмісту біодизельного палива в суміші до 60% на всіх навантажувальних режимах роботи двигуна СМД-15 концентрація сажі C_c у відпрацьованих газах зменшується в середньому на 34,2%. При збільшенні вмісту біодизельного палива від 60% концентрація сажі дещо збільшується відносно мінімального значення, проте залишається меншою (в середньому на 31,3%) відносно концентрації сажі під час роботи дизеля на дизельному паливі. Це пов'язано з різними фізико-хімічними властивостями дизельного та біодизельного палив та зі збільшенням циклової подачі палива при великому вмісті біодизельного палива в суміші.

Список літературних джерел

1. ДСТУ 4276:2004 Норми і методи вимірювання димності відпрацьованих газів автомобілів з дизелями або газодизелями. [Чинний з 2004-01-04]. – К. : Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики, 2004. – 13 с.
2. Галушак Д. О. Поліпшення економічних та екологічних показників автомобілів використанням біодизельного палива : автореф. дис. кандидат техн. наук : 05.22.02 / Д. О. Галушак. – Львів, 2015. – 20 с.

Галушак Дмитро Олександрович – к.т.н., ст. викладач кафедри автомобілів та транспортного менеджменту, Вінницький національний технічний університет